

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ

॥ ಏಕನವತಿತಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

॥ ಏಕನವತಿತಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

ಭರದ್ವಾಜೇನ ಸಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಭರತಸ್ಯ ದಿವ್ಯಃ ಸತ್ಕಾರಃ

ಕೃತಬುದ್ಧಿಂ ನಿವಾಸಾಯ ತತ್ರೈವ ಸ ಮುನಿಸ್ತದಾ |
ಭರತಂ ಕೇಕಯೀಪುತ್ರಮಾತಿಥ್ಯೇನ ನ್ಯಮಂತ್ರಯತ್ || 2.91.1 ||

ಅಬ್ರವೀದ್ ಭರತಸ್ತ್ವೇನಂ ನನ್ವಿದಂ ಭವತಾ ಕೃತಂ |
ಪಾದ್ಯಮರ್ಘ್ಯಮಥಾತಿಥ್ಯಂ ವನೇ ಯದುಪಪದ್ಯತೇ || 2.91.2 ||

ಅಥೋವಾಚ ಭರದ್ವಾಜೋ ಭರತಂ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ |
ಜಾನೇ ತ್ವಾಂ ಪ್ರೀತಿಸಂಯುಕ್ತಂ ತುಷ್ಠೇಸ್ತ್ವಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿತ್ || 2.91.3 ||

ಸೇನಾಯಾಸ್ತು ತವೈವಾಸ್ಯಾಃ ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಭೋಜನಂ |
ಮಮ ಪ್ರೀತಿಯರ್ಥಾರೂಪಾ ತ್ವಮಹೋ ಮನುಜರ್ಷಭ || 2.91.4 ||

ಕಿಮರ್ಥಂ ಚಾಪಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ದೂರೇ ಬಲಮಿಹಾಗತಃ |
ಕಸ್ಮಾನ್ನೇಹೋಪಯಾತೋಽಸಿ ಸಬಲಃ ಪುರುಷರ್ಷಭ || 2.91.5 ||

ಭರತಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂ ಪ್ರಾಂಜಲಿಸ್ತಂ ತಪೋಧನಂ |
ನ ಸೈನ್ಯೇನೋಪಯಾತೋಽಸ್ಮಿ ಭಗವನ್ ಭಗವದ್ಭಯಾತ್ || 2.91.6 ||

ರಾಜ್ಞಾ ಹಿ ಭಗವನ್ ನಿತ್ಯಂ ರಾಜಪುತ್ರೇಣ ವಾ ತಥಾ |
ಯತ್ನತಃ ಪರಿಹರ್ತವ್ಯಾ ವಿಷಯೇಷು ತಪಸ್ವಿನಃ || 2.91.7 ||

ವಾಜಿಮುಖ್ಯಾ ಮನುಷ್ಯಾಶ್ಚ ಮತ್ತಾಶ್ಚ ವರವಾರಣಾಃ |
ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯ ಭಗವನ್ ಭೂಮಿಂ ಮಹತೀಮನುಯಾಂತಿ ಮಾಂ || 2.91.8 ||

ತೇ ವೃಕ್ಷಾನುದಕಂ ಭೂಮಿಮಾಶ್ರಮೇಷೂಟಜಾಂಸ್ತಥಾ |
ನ ಹಿಂಸ್ಯುರಿತಿ ತೇನಾಹಮೇಕ ಏವಾಗತಸ್ತತಃ || 2.91.9 ||

ಆನೀಯತಾಮಿತಃ ಸೇನೇತ್ಯಾಜ್ಞಪ್ತಃ ಪರಮರ್ಷಿಣಾ |
ತಥಾನುಚಕ್ರೇ ಭರತಃ ಸೇನಾಯಾಃ ಸಮುಪಾಗಮಂ || 2.91.10 ||

ಅಗ್ನಿಶಾಲಾಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಥ ಪೀತ್ವಾಪಃ ಪರಿಮೃಜ್ಯ ಚ |
ಆತಿಥ್ಯಸ್ಯ ಕ್ರಿಯಾಹೇತೋರ್ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾಣಮಾಹ್ವಯತ್ || 2.91.11 ||

ಆಹ್ವಯೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾಣಮಹಂ ತ್ವಷ್ಟಾರಮೇವ ಚ |
ಆತಿಥ್ಯಂ ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತತ್ರ ಮೇ ಸಂವಿಧೀಯತಾಂ || 2.91.12 ||

ಆಹ್ವಯೇ ಲೋಕಪಾಲಾಂಸ್ತ್ರೀನ್ ದೇವಾನ್ ಶಕ್ರಪುರೋಗಮಾನ್ |
ಆತಿಥ್ಯಂ ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತತ್ರ ಮೇ ಸಂವಿಧೀಯತಾಂ || 2.91.13 ||

ಪ್ರಾಕ್ಸೋತಸಶ್ಚ ಯಾ ನದ್ಯಸ್ತೀರ್ಯಕ್ಸೋತಸ ಏವ ಚ |
ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಂತರಿಕ್ಷೇ ಚ ಸಮಾಯಾಂತ್ವದ್ಯ ಸರ್ವಶಃ || 2.91.14 ||

ಅನ್ಯಾಃ ಸ್ರವಂತು ಮೈರೇಯಂ ಸುರಾಮನ್ಯಾಃ ಸುನಿಷ್ಠಿತಾಂ |
ಅಪರಾಶ್ಣೋದಕಂ ಶೀತಮಿಕ್ಷುಕಾಂಡರಸೋಪಮಂ || 2.91.15 ||

ಆಹ್ವಯೇ ದೇವಗಂಧರ್ವಾನ್ ವಿಶ್ವಾವಸುಹಹಾಹುಹೂನ್ |
ತಥೈವಾಪ್ಸರಸೋ ದೇವಗಂಧರ್ವೈಶ್ಚಾಪಿ ಸರ್ವಶಃ || 2.91.16 ||

ಘೃತಾಚೀಮಥ ವಿಶ್ವಾಚೀಂ ಮಿಶ್ರಕೇಶೀಮಲಂಬುಷಾಂ |
ನಾಗದತ್ತಾಂ ಚ ಹೇಮಾಂ ಚ ಸೋಮಾಮದ್ರಿಕೃತಸ್ಥಲೀಂ || 2.91.17 ||

ಶಕ್ರಂ ಯಾಶ್ಣೋಪತಿಷ್ಠಂತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಯಾಶ್ಚ ಭಾಮಿನೀಃ |
ಸರ್ವಾಸ್ತುಂಬುರುಣಾ ಸಾರ್ಧಮಾಹ್ವಯೇ ಸಪರಿಚ್ಛದಾಃ || 2.91.18 ||

ವನಂ ಕುರುಷು ಯದ್ ದಿವ್ಯಂ ವಾಸೋಭೂಷಣಪತ್ರವತ್ |
ದಿವ್ಯನಾರೀಫಲಂ ಶಶ್ವತ್ ತತ್ಕೌಬೇರಮಿಹೈವ ತು || 2.91.19 ||

ಇಹ ಮೇ ಭಗವಾನ್ ಸೋಮೋ ವಿಧತ್ತಾಮನ್ನಮುತ್ತಮಂ |
ಭಕ್ಷ್ಯಂ ಭೋಜ್ಯಂ ಚ ಚೋಷ್ಯಂ ಚ ಲೇಹ್ಯಂ ಚ ವಿವಿಧಂ ಬಹು || 2.91.20 ||

ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಚ ಮಾಲ್ಯಾನಿ ಪಾದಪಪ್ರಚ್ಯುತಾನಿ ಚ |
ಸುರಾದೀನಿ ಚ ಪೇಯಾನಿ ಮಾಂಸಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ || 2.91.21 ||

ಏವಂ ಸಮಾಧಿನಾ ಯುಕ್ತಸ್ತೇಜಸಾಪ್ರತಿಮೇನ ಚ |
ಶಿಕ್ಷಾಸ್ವರಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಸುವ್ರತಶ್ಚಾಬ್ರವೀನ್ಮುನಿಃ || 2.91.22 ||

ಮನಸಾ ಧ್ಯಾಯತಸ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಾಜ್ಞುಖಸ್ಯ ಕೃತಾಂಜಲೇಃ |
ಆಜಗ್ಮುಸ್ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ದೈವತಾನಿ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ || 2.91.23 ||

ಮಲಯಂ ದರ್ದುರಂ ಚೈವ ತತಃ ಸ್ವೇದನುದೋನಿಲಃ |
ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ವವೌ ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಸುಪ್ರಿಯಾತ್ಮಾ ಸುಖಂ ಶಿವಃ || 2.91.24 ||

ತತೋಽಭ್ಯವರ್ಷಂತ ಘನಾ ದಿವ್ಯಾಃ ಕುಸುಮವೃಷ್ಟಯಃ |
ದೇವದುಂದುಭಿಘೋಷಶ್ಚ ದಿಕ್ಷು ಸರ್ವಾಸು ಶುಶ್ರುವೇ || 2.91.25 ||

ಪ್ರವವುಶ್ಚೋತ್ತಮಾ ವಾತಾ ನನ್ಮತುಶ್ಚಾಪ್ಸರೋಗಣಾಃ |
ಪ್ರಜಗುರ್ದೇವಗಂಧರ್ವಾ ವೀಣಾಃ ಪ್ರಮುಮುಚುಃ ಸ್ವರಾನ್ || 2.91.26 ||

ಸ ಶಬ್ದೋ ದ್ಯಾಂ ಚ ಭೂಮಿಂ ಚ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಶ್ರವಣಾನಿ ಚ |
ವಿವೇಶೋಚ್ಚಾವಚಃ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಃ ಸಮೋ ಲಯಗುಣಾನ್ವಿತಃ || 2.91.27 ||

ತಸ್ಮಿನ್ನೇವಂಗತೇ ಶಬ್ದೇ ದಿವ್ಯೇ ಶ್ರೋತ್ರಸುಖೇ ನೃಣಾಂ |
ದದರ್ಶ ಭಾರತಂ ಸೈನ್ಯಂ ವಿಧಾನಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಃ || 2.91.28 ||

ಬಭೂವ ಹಿ ಸಮಾ ಭೂಮಿಃ ಸಮಂತಾತ್ ಪಂಚಯೋಜನಂ |
ಶಾದ್ವಲೈರ್ಬಹುಭಿಶ್ಚನ್ನಾ ನೀಲವೈದೂರ್ಯಸನ್ನಿಭೈಃ || 2.91.29 ||

ತಸ್ಮಿನ್ ಬಿಲ್ವಾಃ ಕಪಿತ್ಥಾಶ್ಚ ಪನಸಾ ಬೀಜಪೂರಕಾಃ |
ಆಮಲಕ್ಯೋ ಬಭೂವುಶ್ಚ ಚೂತಾಶ್ಚ ಫಲಭೂಷಿತಾಃ || 2.91.30 ||

ಉತ್ತರೇಭ್ಯಃ ಕುರುಭ್ಯಶ್ಚ ವನಂ ದಿವ್ಯೋಪಭೋಗವತ್ |
ಆಜಗಾಮ ನದೀ ಸೌಮ್ಯಾ ತೀರಜೈರ್ಬಹುಭಿವೃತಾ || 2.91.31 ||

ಚತುಃಶಾಲಾನಿ ಶುಭ್ರಾಣಿ ಶಾಲಾಶ್ಚ ಗಜವಾಜಿನಾಂ |
ಹರ್ಮ್ಯಪ್ರಾಸಾದಸಂಯುಕ್ತತೋರಣಾನಿ ಶುಭಾನಿ ಚ || 2.91.32 ||

ಸಿತಮೇಘನಿಭಂ ಚಾಪಿ ರಾಜವೇಶ್ಮ ಸುತೋರಣಂ |
ಶುಕ್ಲಮಾಲ್ಯಕೃತಾಕಾರಂ ದಿವ್ಯಗಂಧಸಮುಕ್ಷಿತಂ || 2.91.33 ||

ಚತುರಸ್ರಮಸಂಬಾಧಂ ಶಯನಾಸನಯಾನವತ್ |
ದಿವ್ಯೈಃ ಸರ್ವರಸೈರ್ಯುಕ್ತಂ ದಿವ್ಯಭೋಜನವಸ್ತ್ರವತ್ || 2.91.34 ||

ಉಪಕಲ್ಪಿತಸರ್ವಾನ್ನಂ ಧೌತನಿರ್ಮಲಭಾಜನಂ |
ಕ್ಷೃಪ್ತಸರ್ವಾಸನಂ ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ವಾಸ್ತೀರ್ಣಶಯನೋತ್ತಮಂ || 2.91.35 ||

ಪ್ರವಿವೇಶ ಮಹಾಬಾಹುರನುಜ್ಞಾತೋ ಮಹರ್ಷಿಣಾ |
ವೇಶ್ಮ ತದ್ ರತ್ನಸಂಪೂರ್ಣಂ ಭರತಃ ಕೈಕಯೀಸುತಃ || 2.91.36 ||

ಅನುಜಗ್ಮುಶ್ಚ ತೇ ಸರ್ವೇ ಮಂತ್ರಿಣಃ ಸಪುರೋಹಿತಾಃ |
ಬಭೂವುಶ್ಚ ಮುದಾ ಯುಕ್ತಾಸ್ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವೇಶ್ಮಸಂವಿಧಿಂ || 2.91.37 ||

ತತ್ರ ರಾಜಾಸನಂ ದಿವ್ಯಂ ವ್ಯಜನಂ ಛತ್ರಮೇವ ಚ |
ಭರತೋ ಮಂತ್ರಿಭಿಃ ಸಾರ್ಥಮಭ್ಯವರ್ತತ ರಾಜವತ್ || 2.91.38 ||

ಆಸನಂ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ರಾಮಾಯಾಭಿಪ್ರಣಮ್ಯ ಚ |
ವಾಲವ್ಯಜನಮಾದಾಯ ನೃಷೀದತ್ ಸಚಿವಾಸನೇ || 2.91.39 ||

ಆನುಪೂರ್ವ್ಯಾನ್ನಿಷೇದುಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ಮಂತ್ರಿಪುರೋಹಿತಾಃ |
ತತಃ ಸೇನಾಪತಿಃ ಪಶ್ಚಾತ್ ಪ್ರಶಾಸ್ತಾ ಚ ನೃಷೀದತ || 2.91.40 ||

ತತಸ್ತತ್ರ ಮುಹೂರ್ತೇನ ನದ್ಯಃ ಪಾಯಸಕರ್ದಮಾಃ |
ಉಪಾತಿಷ್ಠಂತ ಭರತಂ ಭರದ್ವಾಜಸ್ಯ ಶಾಸನಾತ್ || 2.91.41 ||

ಆಸಾಮುಭಯತಃಕೂಲಂ ಪಾಂಡುಮೃತ್ತಿಕಲೇಪನಾಃ |
ರಮ್ಯಾಶ್ಚಾವಸಥಾ ದಿವ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಜಾಃ || 2.91.42 ||

ತೇನೈವ ಚ ಮುಹೂರ್ತೇನ ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ |
ಆಗುವಿಂಶತಿಸಾಹಸ್ರಾಃ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಪ್ರಹಿತಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ || 2.91.43 ||

ಸುವರ್ಣಮಣಿಮುಕ್ತೇನ ಪ್ರವಾಲೇನ ಚ ಶೋಭಿತಾಃ |
ಆಗುವಿಂಶತಿಸಾಹಸ್ರಾಃ ಕುಬೇರಪ್ರಹಿತಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ || 2.91.44 ||

ಯಾಭಿರ್ಗೃಹೀತಃ ಪುರುಷಃ ಸೋನ್ಮಾದ ಇವ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ |
ಆಗುವಿಂಶತಿಸಾಹಸ್ರಾ ನಂದನಾದಪ್ಸರೋಗಣಾಃ || 2.91.45 ||

ನಾರದಸ್ತುಂಬುರುಗೋಪಃ ಪ್ರಭಯಾ ಸೂರ್ಯವರ್ಚಸಃ |
ಏತೇ ಗಂಧರ್ವರಾಜಾನೋ ಭರತಸ್ಯಾಗ್ರತೋ ಜಗುಃ || 2.91.46 ||

ಅಲಂಬುಷಾ ಮಿಶ್ರಕೇಶೀ ಪುಂಡರೀಕಾಥ ವಾಮನಾ |
ಉಪಾನ್ಯತ್ಯಂತ ಭರತಂ ಭರದ್ವಾಜಸ್ಯ ಶಾಸನಾತ್ || 2.91.47 ||

ಯಾನಿ ಮಾಲ್ಯಾನಿ ದೇವೇಷು ಯಾನಿ ಚೈತ್ರರಥೇ ವನೇ |
ಪ್ರಯಾಗೇ ತಾನ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಭರದ್ವಾಜಸ್ಯ ತೇಜಸಾ || 2.91.48 ||

ಬಿಲ್ವಾ ಮಾರ್ದಂಗಿಕಾ ಆಸನ್ ಶಮ್ಯಾಗ್ರಾಹಾ ಬಿಭೀತಕಾಃ |
ಅಶ್ವತ್ಥಾ ನರ್ತಕಾಶ್ಚಾಸನ್ ಭರದ್ವಾಜಸ್ಯ ತೇಜಸಾ || 2.91.49 ||

ತತಃ ಸರಲತಾಲಾಶ್ಚ ತಿಲಕಾಃ ಸತಮಾಲಕಾಃ |
ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಸ್ತತ್ರ ಸಂಪೇತುಃ ಕುಬ್ಜಾ ಭೂತ್ವಾಥ ವಾಮನಾಃ || 2.91.50 ||

ಶಿಂಶಪಾಽಽಮಲಕೀ ಜಂಬೂರ್ಯಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಃ ಕಾನನೇ ಲತಾಃ |
ಮಾಲತೀ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಜಾತಿಯಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಃ ಕಾನನೇ ಲತಾಃ |
ಪ್ರಮದಾವಿಗ್ರಹಂ ಕೃತ್ವಾ ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮೇಽವಸನ್ || 2.91.51 ||

ಸುರಾಂ ಸುರಾಪಾಃ ಪಿಬತ ಪಾಯಸಂ ಚ ಬುಭುಕ್ಷಿತಾಃ |
ಮಾಂಸಾನಿ ಚ ಸುಮೇಧ್ಯಾನಿ ಭಕ್ಷ್ಯಂತಾಂ ಯೋ ಯದಿಚ್ಛತಿ || 2.91.52 ||

ಉಚ್ಛೋದ್ಯ ಸ್ನಾಪಯಂತಿ ಸ್ಮ ನದೀತೀರೇಷು ವಲ್ಗುಷು |
ಅಪ್ಯೇಕಮೇಕಂ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಮದಾಃ ಸಪ್ತ ಚಾಷ್ಟ ಚ || 2.91.53 ||

ಸಂವಾಹಂತ್ಯಃ ಸಮಾಪೇತುರ್ನಾರ್ಯೋ ವಿಪುಲಲೋಚನಾಃ |
ಪರಿಮೃಜ್ಯ ತದಾನ್ಯೋನ್ಯಂ ಪಾಯಯಂತಿ ವರಾಂಗನಾಃ || 2.91.54 ||

ಹಯಾನ್ ಗಜಾನ್ ಖರಾನುಷ್ಠ್ರಾಂಸ್ತಥೈವ ಸುರಭೀಃ ಸುತಾನ್ |
ಅಭೋಜಯನ್ ವಾಹನಪಾಸ್ತೇಷಾಂ ಭೋಜ್ಯಂ ಯಥಾವಿಧಿ || 2.91.55 ||

ಇಕ್ಷ್ವಂಶ್ಚ ಮಧುಲಾಜಾಂಶ್ಚ ಭೋಜಯಂತಿ ಸ್ಮ ವಾಹನಾನ್ |
ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವರಯೋಧಾನಾಂ ಚೋದಯಂತೋ ಮಹಾಬಲಾಃ || 2.91.56 ||

ನಾಶ್ವಬಂಧೋಽಶ್ವಮಾಜಾನಾನ್ ಗಜಂ ಕುಂಜರಗ್ರಹಃ |
ಮತ್ತಪ್ರಮತ್ತಮುದಿತಾ ಸಾ ಚಮೂಸ್ತತ್ರ ಸಂಬಭೌ || 2.91.57 ||

ತರ್ಪಿತಾಃ ಸರ್ವಕಾಮೈಶ್ಚ ರಕ್ತಚಂದನರೂಷಿತಾಃ |
ಅಪ್ಸರೋಗಣಸಂಯುಕ್ತಾಃ ಸೈನ್ಯಾ ವಾಚಮುದೀರಯನ್ || 2.91.58 ||

ನೈವಾಯೋಧ್ಯಾಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮೋ ನ ಗಮಿಷ್ಯಾಮ ದಂಡಕಾನ್ |
ಕುಶಲಂ ಭರತಸ್ಯಾಸ್ತು ರಾಮಸ್ಯಾಸ್ತು ತಥಾ ಸುಖಂ || 2.91.59 ||

ಇತಿ ಪಾದಾತಯೋಧಾಶ್ಚ ಹಸ್ತಶ್ವಾರೋಹಬಂಧಕಾಃ |
ಅನಾಥಾಸ್ತಂ ವಿಧಿಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ವಾಚಮೇತಾಮುದೀರಯನ್ || 2.91.60 ||

ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ ವಿನೇದುಸ್ತೇ ನರಾಸ್ತತ್ರ ಸಹಸ್ರಶಃ |
ಭರತಸ್ಯಾನುಯಾತಾರಃ ಸ್ವಗೋಽಯಮಿತಿ ಚಾಬ್ರುವನ್ || 2.91.61 ||

ನೃತ್ಯಂತಶ್ಚ ಹಸಂತಶ್ಚ ಗಾಯಂತಶ್ಚೈವ ಸೈನಿಕಾಃ |
ಸಮಂತಾತ್ ಪರಿಧಾವಂತೋ ಮಾಲ್ಯೋಪೇತಾಃ ಸಹಸ್ರಶಃ || 2.91.62 ||

ತತೋ ಭುಕ್ತವತಾಂ ತೇಷಾಂ ತದನ್ನಮಮೃತೋಪಮಂ |
ದಿವ್ಯಾನುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಭಕ್ಷ್ಯಾಂಸ್ತಾನಭವದ್ ಭಕ್ಷಣೇ ಮತಿಃ || 2.91.63 ||

ಪ್ರೇಷ್ಯಾಶ್ಚೇಟ್ಟಶ್ಚ ವದ್ವಶ್ಚ ಬಲಸ್ಥಾಶ್ಚಾಪಿ ಸರ್ವಶಃ |
ಬಭೂವುಸ್ತೇ ಭೃಶಂ ಪ್ರೀತಾಃ ಸರ್ವೇ ಚಾಹತವಾಸಸಃ || 2.91.64 ||

ಕುಂಜರಾಶ್ಚ ಖರೋಷ್ಟ್ರಾಶ್ಚ ಗೋಽಶ್ವಾಶ್ಚ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ |
ಬಭೂವುಃ ಸುಭೃತಾಸ್ತತ್ರ ನಾತೋ ಹ್ಯನ್ಯಮಕಲ್ಪಯತ್ || 2.91.65 ||

ನಾಶುಕ್ಲವಾಸಾಸ್ತತ್ರಾಸೀತ್ ಕ್ಷುಧಿತೋ ಮಲಿನೋಽಪಿ ವಾ |
ರಜಸಾ ದ್ವಸ್ತಕೇಶೋ ವಾ ನರಃ ಕಶ್ಚಿದದೃಶ್ಯತ || 2.91.66 ||

ಆಜೃಶ್ಚಾಪಿ ಚ ವಾರಾಹೈರ್ನಿಷ್ಠಾನವರಸಂಚಯೈಃ |
ಫಲನಿಯೂಹಸಂಸಿದ್ಧೈಃ ಸೂಪೈರ್ಗಂಧರಸಾನ್ವಿತೈಃ || 2.91.67 ||

ಪುಷ್ಪದ್ವಜವತೀಃ ಪೂರ್ಣಾಃ ಶುಕ್ಲಸ್ಯಾನ್ನಸ್ಯ ಚಾಭಿತಃ |
ದದೃಶುರ್ವಿಸ್ಮಿತಾಸ್ತತ್ರ ನರಾ ಲೌಹೀಃ ಸಹಸ್ರಶಃ || 2.91.68 ||

ಬಭೂವುರ್ವನಪಾರ್ಶ್ವೇಷು ಕೂಪಾಃ ಪಾಯಸಕರ್ದಮಾಃ |
ತಾಶ್ಚ ಕಾಮದುಘಾ ಗಾವೋ ದ್ರುಮಾಶ್ಚಾಸನ್ ಮಧುಚ್ಯುತಃ || 2.91.69 ||

ವಾಪ್ಯೋ ಮೈರೇಯಪೂರ್ಣಾಶ್ಚ ಮೃಷ್ಟಮಾಂಸಚಯೈರ್ವೃತಾಃ |
ಪ್ರತಪ್ತಪಿರರೈಶ್ಚಾಪಿ ಮಾರ್ಗಮಾಯೂರಕೌಕ್ಕುಟೈಃ || 2.91.70 ||

ಪಾತ್ರೀಣಾಂ ಚ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸ್ಥಾಲೀನಾಂ ನಿಯುತಾನಿ ಚ |
ನೃರ್ಬುದಾನಿ ಚ ಪಾತ್ರಾಣಿ ಶಾತಕುಂಭಮಯಾನಿ ಚ || 2.91.71 ||

ಸ್ಥಾಲ್ಯಃ ಕುಂಭ್ಯಃ ಕರಂಭ್ಯಶ್ಚ ದಧಿಪೂರ್ಣಾಃ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಾಃ |
ಯೌವನಸ್ಥಸ್ಯ ಗೌರಸ್ಯ ಕಪಿತ್ಥಸ್ಯ ಸುಗಂಧಿನಃ || 2.91.72 ||

ಹ್ರದಾಃ ಪೂರ್ಣಾ ರಸಾಲಸ್ಯ ದಧ್ನಃ ಶ್ವೇತಸ್ಯ ಚಾಪರೇ |
ಬಭೂವುಃ ಪಾಯಸಸ್ಯಾನ್ಯೇ ಶರ್ಕರಾಣಾಂ ಚ ಸಂಚಯಾಃ || 2.91.73 ||

ಕಲ್ಕಾಂಶ್ಚೂರ್ಣಕಷಾಯಾಂಶ್ಚ ಸ್ನಾನಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ |
ದದೃಶುರ್ಭಾಜನಸ್ಥಾನಿ ತೀರ್ಥೇಷು ಸರಿತಾಂ ನರಾಃ || 2.91.74 ||

ಶುಕ್ಲಾನಂಶುಮತಶ್ಚಾಪಿ ದಂತಧಾವನಸಂಚಯಾನ್ |
ಶುಕ್ಲಾಂಶ್ಚಂದನಕಲ್ಕಾಂಶ್ಚ ಸಮುದ್ರೇಷ್ವವತಿಷ್ಠತಃ || 2.91.75 ||

ದರ್ಪಣಾನ್ ಪರಿಮೃಷ್ಟಾಂಶ್ಚ ವಾಸಸಾಂ ಚಾಪಿ ಸಂಚಯಾನ್ |
ಪಾದುಕೋಪಾನಹಂ ಚೈವ ಯುಗ್ಮಾನ್ಯತ್ರ ಸಹಸ್ರಶಃ || 2.91.76 ||

ಆಂಜನೀಃ ಕಂಕತಾನ್ ಕೂರ್ಚಾಂಶ್ಚತ್ರಾಣಿ ಚ ಧನೂಂಷಿ ಚ |
ಮರ್ಮತ್ರಾಣಾನಿ ಚಿತ್ರಾಣಿ ಶಯನಾನ್ಯಾಸನಾನಿ ಚ || 2.91.77 ||

ಪ್ರತಿಪಾನಹ್ರದಾನ್ ಪೂರ್ಣಾನ್ ಖರೋಷ್ಠಗಜವಾಜಿನಾಂ |
ಅವಗಾಹ್ಯಸುತೀರ್ಥಾಂಶ್ಚ ಹ್ರದಾನ್ ಸೋತ್ಪಲಪುಷ್ಕರಾನ್ |
ಆಕಾಶವರ್ಣಪ್ರತಿಮಾನ್ ಸ್ವಚ್ಛತೋಯಾನ್ ಸುಖೋಪ್ಲವಾನ್ || 2.91.78 ||

ನೀಲವೈದೂರ್ಯವರ್ಣಾಂಶ್ಚ ಮೃದೂನ್ ಯವಸಸಂಚಯಾನ್ |
ನಿರ್ವಾಪಾರ್ಥಂ ಪಶೂನಾಂ ತೇ ದದೃಶುಸ್ತತ್ರ ಸರ್ವಶಃ || 2.91.79 ||

ವ್ಯಸ್ಮಯಂತ ಮನುಷ್ಯಾಸ್ತೇ ಸ್ವಪ್ನಕಲ್ಪಂ ತದದ್ಭುತಂ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾಽತಿಥ್ಯಂ ಕೃತಂ ತಾದೃಗ್ ಭರತಸ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಣಾ || 2.91.80 ||

ಇತ್ಯೇವಂ ರಮಮಾಣಾನಾಂ ದೇವಾನಾಮಿವ ನಂದನೇ |
ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮೇ ರಮ್ಯೇ ಸಾ ರಾತ್ರಿರ್ವ್ಯತ್ಯವರ್ತತ || 2.91.81 ||

ಪ್ರತಿಜಗ್ಮುಶ್ಚ ತಾ ನದ್ಯೋ ಗಂಧರ್ವಾಶ್ಚ ಯಥಾಗತಂ |
ಭರದ್ವಾಜಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ತಾಶ್ಚ ಸರ್ವಾ ವರಾಂಗನಾಃ || 2.91.82 ||

ತಥೈವ ಮತ್ತಾ ಮದಿರೋತ್ಕಟಾ ನರಾ -
ಸ್ತಥೈವ ದಿವ್ಯಾಗುರುಚಂದನೋಕ್ಷಿತಾಃ |
ತಥೈವ ದಿವ್ಯಾ ವಿವಿಧಾಃ ಸ್ತಗುತ್ತಮಾಃ
ಪೃಥಗ್ವಿಕೀರ್ಣಾ ಮನುಜೈಃ ಪ್ರಮದಿತಾಃ || 2.91.83 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ
ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ಏಕನವತಿತಮಃ ಸರ್ಗಃ ||